

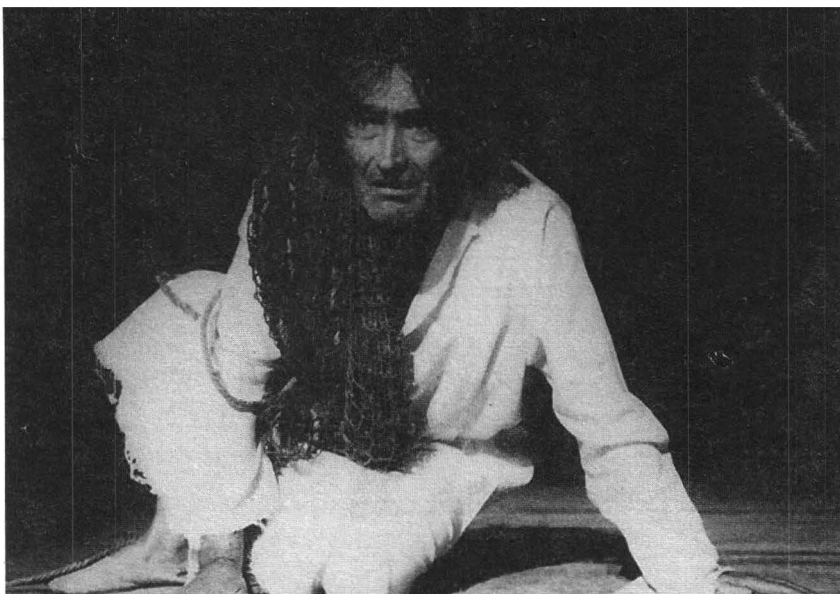
Periplu existențial

IONA de Marin Sorescu ● **TEATRUL NAȚIONAL DIN TIMIȘOARA** ● Data reprezentației: 16 februarie 1995 ● Regia și scenografia: Ioan Ieremia ● Interpretează: Damian Oancea.

****

Defectele spectacolului de la Craiova nu se regăsesc în montarea lui Ioan Ieremia cu același text, **Iona**, la Naționalul din Timișoara, avându-l ca protagonist pe Damian Oancea. Aici, discursul scenic este riguros, în primul rând pentru că pleacă de la premisa limpede a spațiului scenografic, construit tot de Ioan Ieremia. Cavernele devoratoare prin care Iona înaintează către adevărul pe care nu și-l va putea niciodată reprezenta ca o **deschidere** supremă, liberatoare sunt, în spectacolul timișorean, spectaculoase cuprinderi infernale în expansiune. Infernul acesta, a cărui religie este „veșnică mistuire”, nu devine însă, scenografic, o analogie speculativă a convenției din textul literar și nu încearcă să creeze (decât, poate, prin aluzii pasagere) o metaforă a „scenariului” metaforic originar.

Periplul lui Iona nu este unul abstract, ci unul concret existențial, trasat prin relația directă a personajului cu obiectele și duhurile care-l înconjoară. Este unul dintre motivele pentru care Damian Oancea încearcă să recupereze, prin rostire, dar fără să îngroașe, inflexiunile rustice ale vorbirii personajului. În fond, monologul poetic în drama lui Sorescu nu trădează efortul introspectiv, ci, dimpotrivă, este

© Damian Oancea în Iona la TN Timișoara (regia: Ioan Ieremia)

libera manifestare a unui personaj extrovertit ce găsește în propria lui limbuție, în sporovăială, șansa supraviețuirii. Ține și acest detaliu de exigența conturării unei identități ale cărei tribulații confesive definesc o mentalitate și anume predispoziții umorale ce anunță apartenența la o comunitate culturală. Semnificațiile universale ale destinului lui Iona nu este obligatoriu să estompeze individualitatea acestui personaj – lesne de localizat în aria culturii europene. Damian Oancea insinuează accentul oltenesc și speculează, în modul cel mai firesc cu putință, umorul colocvial al monologului-dezbatere. Dacă Ilie Gheorghe dă contur, la Craiova, unui Iona parcă desprins din drama shakespeariană, Iona al lui Damian Oancea este o întruchipare profund... soresciană. Deși mai puțin sensibil la digresiunile lirice ale textului, Damian

Oancea, actor impunător și matur, analist inteligent al poemului dramatic, creează un personaj memorabil în spectacologia piesei.

Surprinzătoare, dar nu lipsită de teme este decizia lui Ioan Ieremia de a modifica finalul. Regizorul sparge simetria dramatică a poemului, astfel încât Iona renunță la a mai schimba sensul inițierii, împlântând cuțitul, de data aceasta, în propriul stomac. Pentru a evita echivocul cu gestul sinuciderii (cea ce ar fi o eroare), dar mai ales pentru că nu vede soluția liberatoare (mântuirea) în deschiderea acestui înăuntru, al sinelui, Ioan Ieremia îl abandonează pe umilul pescar pe un drum mai generos: el va purta osemintele (asemănătoare forme unei cruci) chitului din care a ieșit, suind o Golgota.

SEBASTIAN-VLAD POPA

TREI ACTORI: CEHOV

UNCHIUL VANEA de A. P. Cehov ● **TEATRUL „RADU STANCA” DIN SIBIU** ● Data reprezentației: 4 februarie 1995 ● Regia: Ovidiu Lazăr ● Scenografia: Vlad Teodorescu ● Distribuția: Nae Floca-Acileni (Serebreakov), Irina Lazăr (Elena Andreevna), Ioana Visalon (Sonia), Iulia Mîțcu (Voinițkaia) Virgil Flonda (Unchiul Vanea), Mihai Bica (Astrov), Mihai Coman (Teleghin), Kitty Stroescu (Marina), Ovidiu Negrea (Un argat) și copilul Simona Cârneală.

***

Imaginarul creator al lui Ovidiu Lazăr este mai abundent și mai alert decât izbutește să-l trădeze desenul precis în detalii, chiar pedant, dar pe alocuri stângaci

și didactic al mizanscenei la **Unchiul Vanea**, Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu.

Regizorul, este evident, vrea să spună totul și pe îndelete, într-un ecorșeu meticolos și sânguinos. Teoretic, ideea de la care pleacă Ovidiu Lazăr e bună: umanitatea cehoviană nu este privită exclusiv în interesul studiului caracterial, totul trebuie

să se circumscrie unei analize prin care fiecărui tip de conflict dramatic să-i corespundă un spațiu scenografic-afectiv aparte, cu funcțiuni mitice. Regizorul vede patru zone de conflict în **Unchiul Vanea**, bine delimitate scenografic. Prima este a copilăriei lui Vanea – nostalgia persistentă a personajului –, detaliu introdus de Ovidiu Lazăr în scenariul original. A doua

© Scenă din Unchiul Vanea de Cehov la Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu (regia: Ovidiu Lazăr)

delimitează domeniul ocrotitor al căminului, în care persoanele ficțiunii dramatice își regăsesc, fie și pasager, liniștea și armonia: se află în stăpânirea samovarului și a doicii Marina, care strânge ghemul destinului și avertizează episodic – „toți lingem blidele lui Dumnezeu”. A treia zonă este a agitației derizorii în care se epuizează frustrările sentimentale ale Soniei, Elenei Andreevna, ale lui Astrov sau Vanea, într-un marasm bovaric sfâșietor-lamentabil. În fine, a patra, în fundal este a despărțirii, a rupei irevocabile a destinului. Proiectul este întru totul lăudabil, dar în construcția propriu-zisă a spectacolului el se dovedește păgubitor. Se produce un dezechilibru inconfortabil în receptare prin abandonarea în inexpresiv a unor apreciable suprafețe ale scenei și focalizarea tramei, cam două treimi din durata spectacolului, într-un perimetru strâmt: al celei de-a treia zone. Pentru spectator, această dizarmonie scontată devine un mod agresiv **demonstrativ** de a exprima valorile textului – ele nemaiputând fi descifrate decât printr-un steril efort speculativ.

Virtuozitatea regizorală a lui Ovidiu Lazăr, ca și în celelalte câteva spectacole ale lui pe care le cunosc, stă în lucrul cu actorii și, dacă exegeza scenică s-ar debarasa de straturile conotative – adăugate, paradoxal, cu inteligență dar fără discernământ –, performanța artistică s-ar situa la alte cote. Sunt trei actori care dau reprezentației substanță și expresie: Virgil Flonda – un Vanea de un tragism temperamental, tumultuos, mereu cenzurat de blestemul fatalist asumat al căderii în deriziune; Mihai Bica, în rolul doctorului Astrov – impunător și sensibil, sub chipul unui fermecător galantom rus, îndrăgostit de natură, agonizând discret în speranța iluzorie de a și-o apropia pe Elena Andreevna; Ioana Visalon – interpreta Soniei, surprinzătoare, grațioasă, conferind credibilitate, în spectacolul de la Sibiu, unei figuri adolescente, animate încă de speranța inocentă a iubirii împărțite.

SEBASTIAN-VLAD POPA

DESCARAGIALIZĂRI

D-ALE CARAGIALELUI, scenariu de Bogdan Ulmu ● TEATRUL „LUCEAFĂRUL“ DIN IAȘI ● Data reprezentației: 18 februarie 1995 ● Regia: Bogdan Ulmu ● Scenografia: Laura Mancaș ● Ilustrația muzicală: Gheorghe Șvaițer ● În distribuție: Lucia Luchian, Cristi Gheorghiu, Tani Paraschiv, Nicolae Poghirc, Gheorghe Șvaițer, Ion Agachi, Liviu Smântânică, Nina Dumitriu Ulmu, Doina Iarcuczewicz, Monica Broos, Vasile Oncioaia.

E cât se poate de neplăcut să vezi pe o scenă românească lucrări de Caragiale motolite și mutilate, cu imagini și tipuri deturnate de la rostul lor statornicit de un secol. Ce înseamnă **adaptare** – așa cum scrie pe afiș? Să schimbi intriga unei schițe? Să introduci cu sila un moment în altul? Să oprești acțiunea cu mult înainte de finalul stabilit de autor? Să faci din maiorașul (erou în **Vizita**) care agită sabia de-o înspăimântă pe servitoarea casei, un indian-piele roșie ce azvârle cu „tomahawkul”? Să pui în gura lui Marius Chicoș Rostogan alte vorbe decât celea scrise de Caragiale? Astfel de adaptări sunt – să-mi dea voie Bogdan Ulmu, adaptor și regizor al spectacolului ieșean **D-ale Caragialelui**, să-i zic – peste poate, stimbabile!

Sub raport spectacular, reprezentația e neîngrijită. Hărmălaie sterilă, schimonoseli,

acțiuni fizice necontrolate, lipsă de umor. Relațiile între episoade sunt precare. Scenografia e haotică. Comportamentul general al trupei e de un diletantism agresiv. Câteva păpuși (manechine) sunt inerte și inutile. Lista de nume arată că se află în acest ansamblu dezarticulat vreo trei-patru păpușari cunoscuți și prețuiți ca atare. Dar ca interpreți-actori (fără păpuși) apar anodini. Alții nici nu știu să vorbească distinct, să se miște, să rădă. Ni s-a spus că unii ar avea diplome de școală dramatică. Ce fel de școală oare?

Teatrul „Luceafărul”, poate cel mai frumos lăcaș din țară special dedicat copiilor și tineretului, nu-și poate îngădui să ofere publicului său de elevi opere clasice naționale în versiuni grav deformatoare, puse în scenă în condiții anartistice. Bogdan Ulmu e un teatrolog merituos, autor de studii și cărți în care critică, adesea argumentat și cu seriozitate, încercări scenice insuficient gândite ale altora. E și un scriitor satiric abilitat; nu o dată își trimite săgețile spre artiștii ce nu-și prepară îndestulător demersul artistic. Iată însă că în calitate de regizor (care a studiat regia la Academia de Teatru) vădește o ușurință regretabilă în lucrul scenic și un spirit critic pauper. Păcat!

VALENTIN SILVESTRU

UN TURNEU TEMERAR

Nu mai știam nimic despre Teatrul Municipal „G. A. Petculescu” din Reșița. Câte o știre răzleață despre o premieră, despre momentul dobândirii acestei noi identități – în trecut se chema, simplu și anonim, Teatrul de Stat din Reșița – semnala o existență continuă, modestă și cuminte. Și iată că, la sfârșitul lunii ianuarie, teatrul s-a aventurat într-un turneu la București, aducând două noutăți, expresie a dorinței de a se face remarcat în peisajul teatral actual, în care noutățile, fie în domeniul repertoriului, fie în acela al artei scenice, nu au o frecvență strivitoare: o premieră absolută și un debut regizoral, ba chiar și unul actoricesc. Este vorba de premiera piesei lui Dinu Grigorescu **Valsul lebedelor** și de spectacolul cu **lecția de engleză** de Natașa Tanska, debut pe scena reșițeană al tânărului regizor Ion Mircioagă și al actriței Dana Manea.

VALSUL LEBEDELOR de Dinu Grigorescu ● **TEATRUL MUNICIPAL „G. A. PETCULESCU” DIN REȘIȚA** ● **Data reprezentației: 25 ianuarie 1995 ● Regia: Constantin Dicu ● Scenografia: Puiu Antemir ● Costume: Sorin Banu ● Ilustrația muzicală: Lidia Danciu ● Distribuția: George Drăgulescu (Sony), Cita Cristea (Nely), Camelia Ghinea (Paloma), Grigore Alexandrescu (Pif), Valentin Ivanciuc (Portofel), Zeno Balint (Limuzină), Dana Manea (Madona), Constanța Tarăulea (Notărița), Daniela Dragoș (Sectanta), Mihaela Lambescu (Evadata), Diana Itul (Poeta), Ovidiu Cristea (Șeriful), Ion Cojocaru (Orbul), Gabriel Lazăr (Cerșetorul I), Romeo Ion (Cerșetorul II).**